

Reactie op artikel 'Waterprijs reëel gedaald, kwaliteit verbeterd'

Het artikel in nummer 23 van 19 november jl. over het resultaat van de derde benchmark van de drinkwaterbedrijven heeft Johannes Kop de volgende reactie ontlokt.

De VEWIN-benchmark draagt duidelijk de kenmerken die politici, managers en economen graag zien. Als 'techneut' valt het mij dan op, dat bij dit soort bedrijfsvergelijkingen de benchmark ten aanzien van de (technische) problematiek van het produceren van het product niet de aandacht krijgt die het verdient. Zo wordt de zo lastige, taaie, weerbarstige en kwetsbare expertise met betrekking tot het maken, opslaan, transporteren en distribueren van dat intrinsiek lastige en kwetsbare drinkwater - de basis van het waterleidingbedrijf - als 'quantité et qualité évidente' behandeld; het lijkt daardoor 'apparemment négligeable' en komt in onvoldoende mate in de beschouwingen en vergelijkingen aan bod.

Waar vind ik de topprestatie van de PWN op het gebied van de desinfectie (ik doel op behandeling met UV en waterstofperoxide), die het bedrijf toch in de bedrijfsvergelijking een hoop punten had moeten opleveren? Dat manco wordt niet ondervangen door de waterkwaliteitsindex. Het gaat toch in de eerste plaats om het feit, dat waterleidingbedrijven zuiver en betrouwbaar drinkwater moeten maken en leveren, nota bene een product dat levensbepalend is en dus in principe 'priceless'.

Waar vind ik de parameter die de waterleidingbedrijven vergelijkt op de benodigde deskundigheid in eigen huis voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering voor het maken, opslaan, transporteren en distribueren van hun drinkwater? Is die deskundigheid in eigen huis nodig? Ja! Zie het voorbeeld van de PWN.

Die deskundigheid in eigen huis moet evident niet worden verward met het volledig zelf hebben van alle expertise. Met deskundigheid in eigen huis bedoel ik een équipe binnen het waterleidingbedrijf dat technisch in staat is de problematiek van de bovenbedoelde bedrijfsvoering te overzien, aan te voelen en te beheersen.

Mijn ervaring is, dat optimale (en ik bedoel echt optimale, dus beter dan goede) bedrijfsresultaten worden bereikt door de combinatie van voldoende deskundigheid in eigen huis en (detail)expertise bij derden, zoals adviesbureaus, onderzoeksinstituten en universiteiten. Het optimale resultaat bij PWN is zo'n voorbeeld van deskundigheid in eigen huis (Kamp), adviesbureau (Witteveen+Bos) en universiteit (Alberta).

Mijn indruk is - mede gebaseerd op mijn ervaringen als voorzitter van de werkgroep voor het vervaardigen van de VEWIN-richtlijnen 'Realisatie van betonnen drinkwaterreservoirs' en 'Technisch beheer van betonnen drinkwaterconstructies' - dat door de huidige fusiegolf van de waterleidingbedrijven het gevaar bestaat dat technici van deze bedrijven wegvloeien en aldus de benodigde deskundigheid in eigen huis in het gedrang komt. Gaarne dus ook benchmarken op dit gebied.

Waterkwaliteitsindex

Genietend van het koele, kleur- en geurloze water uit mijn kraan op de Utrechtse Heuvelrug, vervaardigd uit radonvrij, zoet, chloridearm, fossiel grondwater zonder pathogene bacteriën, bacillen, virussen of cysten, en zonder resten of sporen van antropogene giften, persistente stoffen, cancerogene en mutagene verbindingen, las ik in mijn ochtendblad dat het Amsterdamse drinkwater - dat vervaardigd wordt uit antropogeen besmet zoet oppervlaktewater - tot het beste drinkwater van 2003 was uitgeroepen. Er stond niet bij of het monsters van de zuivering bij Leiduin of Weesperkarspel betrof. Zoals wel vaker in krantenberichten gebeurt, was het gepresenteerde nieuws niet volledig. Er had natuurlijk bij moeten staan 'volgens de waterkwaliteitsindex'. En dan is het gewettigd vraagtekens te zetten bij de toegekende waardering. De waterkwaliteitsindex heeft namelijk meer dan één Achilles-

hiel, te weten de keuze van de parameters, van het gewicht van één parameter of één set van parameters, het probleem van waarden en normen én het ontbreken van een dooddoener (of eigenlijk de anti-dooddoener), de 100 procent doorslaggevende parameter.

Niet alle in drinkwater voorkomende kwaliteitsparameters worden getoetst ten behoeve van de waterkwaliteitsindex, doch slechts een representatief geacht aantal. Dit aantal is bepaald door middel van overleg tussen RIVM en de drinkwatersector. Bij deze keuze was niet aan subjectiviteit te ontkomen, hoe goed stoelend ook op kennis, ervaring en 'best available judgement'. Bekende en ook nu nog onbekende verbindingen (metabolieten) kunnen volgens nieuwe inzichten kwaadaardig en bepalend worden.

Aangezien op één indexwaarde moet worden uitgekomen, ontkomt men niet aan gewichtstoekenning aan één parameter of aan één set van parameters (aggregatie). Wederom valt hier niet aan subjectiviteit te ontkomen, ondanks alle hulpmiddelen (Saati-methode bijvoorbeeld).

Het Nederlandse drinkwater wordt nu geacht van uitstekende kwaliteit te zijn, omdat de gemeten (parameter)waarden in het algemeen zelfs ruim beneden de door de wet gestelde normwaarden blijken te liggen. Die normwaarden zijn volgens de huidige inzichten vastgesteld. Het kan echter voorkomen, dat zij als gevolg van nieuwe kennis en nieuwe inzichten moeten worden bijgesteld. Het blijft een relatieve zaak.

Uit allerlei overwegingen, waaronder zeer praktische, geven wij de kwalificatie 'uitstekend' of 'ruimschoots aan de norm voldoende' aan drinkwater dat sporen (hoe gering ook in hoeveelheid) mensvijandige stoffen bevat. Daardoor kan het dat kleur- en geurloos drinkwater, dat deze sporen bevat, beter scoort dan enigszins gekleurd drinkwater dat deze sporen niet bevat. Het toestaan van bepaalde normwaarden en het dus niet uitbannen van bepaalde verbindingen (het niet eisen van een absolute nulwaarde), maakt de waterkwaliteitsindex voor mij tot een zeer relatieve, blijvend discutabele waterkwaliteitsparameter. ■